

РАПТОМ У РОТІ НАБІГЛО КРОВІ, І Я ВИПЛЮНУВ НА ДОЛОНЮ ЗУБ. Увесь день падав дощ, падав важко – зливою, а пізно ввечері спорожнені хмари відступили. Я відчував на язика присмак заліза, я харкав і сковтував кров, я бачив місяць за вікном вітальні – він висів серпиком над Вестмаркою. Від листопада залишилося зовсім трохи, пару тижнів. Я підійшов до настільної лампи, яку Інгеборга завжди вмикала, коли ми вставали з-за столу після вечері; світло, під яким вона сиділа щодня, книжки, газети – жінка, яка читала. Я провів пальцем по яснах. То був верхній кутній зуб. Кров у роті, винно-червона й свіжа, стікала крихітними струмочками по емалі. Я пішов у ванну в коридорі, схилився на умивальнею, сплюнув. Кров потекла ще більше. Я підняв голову, вдивлявся у своє обличчя, старече обличчя, зморшки навколо очей, широка верхня губа, кострубатий заріст на щоках; ніколи не любив дивитися на своє відображення. Я провів язиком по зубах, намацав виїмку, де раніше ріс зуб, пустивши там колись коріння. Відчинив дзеркальну шафку, висмикнув з пакетика клаптик вати. Шафка Інгеборги, я ніколи нічого там не чіпав. Хотів заткати ваткою ранку, але знову потекла кров. Знову сплюнув, випростався, затиснув зуб між великим і вказівним пальцями, ще більше крові, думки в голові стиналися між собою, і я поволі, мовби тягнув за собою драбину, збагнув, що відбувалося.

Була середина минулого тижня... отак...

Я Толлак Інгеборги.

Я належу минулому.

Не маю наміру шукати собі місця деінде.

КОТРА ГОДИНА?

Пів на п'яту.

Я сьогодні не бачив ніякої звірини, все поховалося від дощу.

Так, дороги назад немає. Чорні пси заганяють мене.

Бачу, смеркає.

Подвір'я, стайня з гноївкою, тартак. Вестмарка, вершина Сьорф'еллет. Усе, що оточувало мене ціле моє життя. Скоро залишаться самі лиш тіні. Сніг трохи зігріє це похмуре місце, але його ще нема, ще надто рано.

Листопад.

Як зазвичай казала Інгеборга?

Це – тонка пора року, Толлаку.

Так.

Осінь відцвітає, зими ще треба діждатися.

Вона гарно говорила, Інгеборга... Я навчився багато слів і висловів від цієї жінки.

Ми пронесемо цей час разом, Толлаку. Будь добрий до мене.

Так.

Так і було.

Я кохав її так несамовито, як лиш може кохати жінку чоловік, і я проклинаю усі сили пекла, що забрали її у мене.

СВІТЛО НАДВОРІ ІРЖАВІЄ. У домі холодно. Треба ще докинути дров у грубку. Вони погано горять, ці замшілі цурпалки. Лінувався в останні роки підсушувати їх. Ніколи раніше не лінувався.

Інгеборга весь час мерзла. Завжди ходила тісно закутана в плетений светр, стягуючи його на грудях. Чую її голос:

Ти підклав у грубку, Толлаку?

Я підклав.

Трохи згодом увечері:

Ще є трохи грані в грубці, Толлаку?

Діти теж мерзли. Особливо Гіллеві, худенька й тонкошкіра. Коли була малою, тільки й чув від неї: у хаті холодно. То вдягнися, буркав я. Так збудував мій батько, він вважав, що дім має добре вітритися.

Скоро вони приїдуть. Гіллеві та Ян Відар. Я телефонував у четвер зранку. Наступного дня, після того як виплюнув зуб. Я просив їх приїхати в долину. Додому...

Уже час, як я бачу. Мені вже недовго зосталося.

Надто довго вони перебували в невіданні.

Оддо.

Моя ІНГЕБОРГА.

Я бачу перед собою її обличчя. Дуже виразно. Бачу, як вона ступає підлогою, крок від ступні до гойдливих стегон. Я бачу її спину, коли вона нагинається. Я чую її голос, глибокий і повний.

Щось ти неговіркий, Толлаку!

Іноді вона каже це з любов'ю. Час від часу з нотками розпачу. Або смутку. Часто роздратовано. Її правда. Я здебільшого мовчун.

Одного вечора багато років тому вона прийшла до мене, стала біля вікна. То було в ті часи, коли Гіллеві і Ян Відар ще ходили до початкової школи. Діти поснули, і ми лежали в ліжку, Інгеборга і я, тісно сплівшись тілами. Нам було гаряче й млосно після любовців. Такими вже ми були, Інгеборга і я, пристрасно злягалися, мов звірина, і нічого не могли з цим вдіяти.

Я увесь час про це думаю.

Вона завжди любила кохатися зі мною, я завжди любив кохатися з нею.

Цей вечір я виразно бачив перед собою. Я пожирав її, вона співала всього мене.

Я лежав горілиць, почувався мов побитий, але мені раптом забаглося поговорити.

Знаєш, Інгеборго, промовив я, повернувши до неї голову.

Вона лежала з заплющеними очима, кілька звологлих пасем волосся прилипли до оливкової шкіри – вона здалася мені такою вродливою.

Завжди здавалася.

Знаєш, наші сусіди в долині бачили, як я пишаюся своєю дружиною.

Спра-а-авді?

Вона мовила протягло й глухо.

Це не зовсім так, ніби я неговіркий, просто я – безслівний.

Інгеборга розплющила очі. Повернула голову, глянула на мене.

Я знаю, сказала вона.

Слова у мені, еге ж, я міг би зараз говорити й говорити, у мені живе купа слів.

Я знаю, сказала Інгеборга й взяла мене за руку, мені здається, я завжди чую ті слова, які живуть у тобі.

Ти не можеш їх чути, пригадую, як подумав я, але вголос нічого не сказав.

Бо я так добре тебе знаю, розумієш, Толлаку?

Я кивнув, вона була така гарна в ліжку, однак про себе подумав: О ні, ти перебільшуєш, ніхто мене не знає.

Здається, вона засміялася.

Їй просто було засміятися, моїй дружині. Я уявляв собі, що сміх зачаюється в її грудях, і, щойно з'являється нагода, двічі просити його не треба.

Мені ж сміх давався важко. Завжди дивувався, чому. Ніколи й не усміхався. Щось мене спиняло. Якась судома в м'язах навколо рота. Щось підказувало мені, що ліпше стриматися, не виставляти себе на посміховисько. Ніхто не сміє з мене насміхатися. Однак, коли справа стосувалася Інгеборги, у душу закрадалося нечисте сумління.

Я міг би більше їй усміхатися.

Що мені до інших...

Так, так.

Каяттям минулого не змінити.

Я прихиляюся ближче до шибки. У стайні світиться. Оздо. Сидить собі там. Я не бачив його від досвітку. У нього був спокійний ранок. Він не знає про їхній приїзд.

Обвиті тілами, мов дві звинні змії, лежали ми в ліжку. Тижні за тижнями, роки за роками – так я пригадував нас, Інгеборгу й себе.

Учора ввечері я розбив собі до крові кісточки пальців. Фе... Сила вже не та, що колись. Коли ступаю дощаною підлогою, скриплять – ні, не дошки – мої коліна. Час бере своє. Я гримнув кулаком у двері на другому поверсі. Просто гримнув по дереву. Колись кісточки витримали б удар заввиграшки. Але не тепер.

Вони скоро приїдуть. Гіллеві і Ян Відар.

Моя запальна донька, мій розсудливий син.

Я поговорю з ними. Вони мають право знати, що сталося.

Пляшка стоїть у шафці, я міг би ковтнути трохи для бадьорості, але ні, не сьогодні.

Вестмарку огортає пільма. Чорні пси заганяють мене, Інгеборго. Як би я хотів тебе обійняти, як колись...